

das Trinken mit Etwas, Befeuchten सुच. 1, 27, 19.

पायस (von पयस्) 1) adj. mit Milch zubereitet काउ. 92. चरु गोभ. 3, 6, 9, 7, 18. चान्क. ग्रन्थ. 3, 18. — 2) m. n. a) Milchspeise, insbes. in Milch gekochter Reis AK. 2, 7, 23. H. 406. an. 3, 751. MED. s. 27. HALĀJ. 2, 165. GOBH. 4, 7, 19. ĀṢV. GRHJ. 2, 3, 4. PĀR. GRHJ. 2, 15, 3, 9. M. 3, 271, 274. 5, 7. JĀGŪ. 1, 173. MBH. 2, 19, 97. 12, 7054. HARIV. 16109. 16111 (n.). R. 1, 15, 18, 2, 91, 40. सुच. 1, 70, 7, 74, 11, 229, 16, 237, 8. कशरवेश्वारपायसैर्वा स्वेदयेत् 2, 42, 4. 59, 12. शवावरीपायस एव केवलस्तथाकृतो वामलक्षेषु पायसः 342, 18. 459, 1. VARĀH. BRH. S. 42, 11, 38, 45, 32, 47, 36. 97, 19. Spr. 1672. — b) das Harz der Pinus longifolia AK. 2, 6, 2, 30. H. 648. H. an. MED.

पायसिकं (von पायस) adj. f. ई der Milchspeisen mag P. 4, 2, 104, VĀRT. 24, Sch.

पायिक m. Fusssoldat ÇABDAR. im ÇKDB. Wohl aus पादातिक entstanden; vgl. das Verhältniss von pers. پای zu पाद्.

पायिन् (von 1. पा) adj. am Ende eines comp. trinkend (Etwas oder aus, an Etwas) H. 7. अम्बु° RAGH. 1, 51. VARĀH. BRH. S. 24, 30. 67, 110. धात्रीस्तन्य° RAGH. 10, 79. अद्रव° सुच. 1, 239, 8. अमृन्मप° ÇAT. BR. 14, 1, 2, 30. PĀR. GRHJ. 2, 8. स्तन° VIKR. 121. काण° Tropfen trinkend, Bez. einer Art Lanze (vgl. काणप) MBH. 3, 744. — Vgl. कुण्ड°, नीर°, चन्द्रिका°, तैल°, ह्रि°, सोम°.

1. पायुं (von 3. पा) m. 1) Hüter, Beschützer: ये पायवौ मामतेयं ते अग्रि पश्यन्ते अन्धं इतिरादरन्तु RV. 1, 147, 3. त्वं पायुर्मे यस्ते ऽविधत् 2, 1, 7, 4, 2, 6, 4, 3, 12. 6, 13, 8. अर्द्धधाः सन्ति पायवः (आदित्याः) 8, 18, 2. दिवस्यायुः 49, 19. 10, 100, 9. pl. schützende Kräfte, Schutzäusserungen: पात्वग्निः शिवा ये अस्य पायवः AV. 6, 3, 2. besonders instr.: त्वं नो अग्ने त्वं देव पायुर्भिर्मघोना रत्न तन्वश्च RV. 1, 31, 12. 93, 9. 143, 8. अग्निः शिवाः पायुर्भिर्भक्तो न ऽवृक्के कृदिः 8, 27, 4. अर्द्धधाइस्तराणिभिः शिवेभिः पाहि पायुर्भिः 49, 8. — 2) N. pr. eines Mannes RV. 6, 47, 24. भारद्वाज Liedverfasser von 6, 75, 10, 87.

2. पायुं UNĀDIS. 1, 1. m. After AK. 2, 6, 2, 24. TRIK. 2, 6, 20. H. 612. HALĀJ. 2, 358. VS. 6, 14, 20, 9, 23, 7. TS. 7, 5, 95, 2. ÇAT. BR. 12, 9, 4, 3, 14, 3, 4, 11. KĀTĪ. ÇR. 6, 6, 3. काउ. 44. M. 2, 91. JĀGŪ. 3, 92. MBH. 3, 13971. 12, 7951. सुच. 1, 86, 12. 262, 20. 310, 11. 2, 55, 15. SĀMKEJAK. 26. VARĀH. BRH. S. 50, 43. 67, 98. 92, 2. BRĀG. P. 2, 6, 8. KATHĀS. 28, 180. पायूपस्थम् M. 2, 90. PRAÇNOP. 3, 5. — Vgl. पायु.

पायुनालनभूमि (2. पायु - ना° + भू°) f. Abtritt; davon nom. abstr. °ता f. RĀGĀ-TAR. 6, 97.

पायुनालनवेश्मन् (2. पायु - ना° + वे°) n. dass. RĀGĀ-TAR. 4, 572.

पायुभेद (2. पायु + भेद) ni. in der Astrol. Bezeichnung zweier Weisen, auf welche eine Finsterniss endet (im Ganzen giebt es 10 solcher मोत), VARĀH. BRH. S. 3, 81, 83.

1. पाय्य (von 1. पा simpl. und caus.) 1) adj. a) zu trinken; s. कुण्ड°. — b) den man trinken lassen soll: घृतं पाय्यः स नरः सुच. 1, 60, 17. — 2) n. Wasser VIÇVA im ÇKDB.

2. पाय्य (von 3. पा) Schutz; s. नृ°.

3. पाय्य n. Maass P. 3, 1, 129. VOP. 26, 11. AK. 2, 9, 85. H. 883. Acc. eines auf पाय्य ausgehenden comp., wenn ein Zahlwort vorangeht, P. 6, 2, 122.

IV. Theil.

4. पाय्य adj. tadelnswerth VIÇVA im ÇKDB.

पार 1) m. a) (von 2. पार) das Ueberschiffen; दुष्पार. — b) das jenseitige Ufer u. s. w. s. u. dem neutr. — c) = पारद् Quecksilber ŚĀRASUNDĀRI zu AK. 2, 9, 100. ÇKDB. — d) N. pr. eines Weisen MĀRK. P. 63, 14, 64, 5. eines Sohnes des Prthusheta (Rukirāçva) und Vaters des Nipa HARIV. 1060. BRĀG. P. 9, 21, 24. eines Sohnes des Samara und Vaters des Prthu HARIV. 1063. VP. 452. eines Sohnes des Aṅga und Vaters des Diviratha 443. pl. N. einer Klasse von Göttern unter dem 9ten Manu 268. BRĀG. P. 8, 13, 19. — 2) f. स्त्री N. pr. eines Flusses MED. r. 37. MBH. 1, 2926. MĀRK. P. 37, 20. VP. 182, N. 22 (v. l. für पार). — 3) f. ई AK. 3, 6, 4, 10. a) Wassermasse, = पूर MED. statt dessen पुर Stadt H. an. 2, 436. — b) Wasserkrug, = कर्करी MED. Trinkgeschirr H. 1024. TRIK. 2, 10, 16 (lies पारी st. पारि). HAR. 63. कर्पूरपारीपतितं मैरेयमिव RĀGĀ-TAR. 5, 368. Schüssel (पात्री) VIÇVA im ÇKDB. Melkkübel TRIK. 2, 9, 15. ĠAṬĀDH. im ÇKDB. — c) ein Strick zum Binden der Füße des Elephanten TRIK. 2, 8, 40. MED. — d) Blütenstaub (vgl. पारग) H. an. VIÇVA im ÇKDB. — 4) n. oxyt. (von 2. पार) das jenseitige Ende, — Ufer; das Letzte, das Aeusserste, Ziel NIR. 2, 24. AK. 1, 2, 2, 8. H. 1079. H. an. HALĀJ. 3, 45. = परतट und प्राप्त (in dieser Bed. auch m.; nach AK. 3, 6, 4, 35 und SIDDH. K. 249, b, 4 überhaupt m. n.) MED. अर्द्ध पा-रमेतवे पन्था सृतस्य साधुया RV. 1, 46, 11. अर्धनः 5, 34, 10. काथोप. 3, 9. रत्नसः RV. 1, 33, 7, 52, 12. अर्द्धस्य 116, 4. नाव्यानाम् 121, 13. समुद्रस्य 167, 2. MBH. 3, 16085, 4, 899. R. 5, 8, 22. Spr. 533. VID. 163, 224. KATHĀS. 42, 16, 43, 197. RĀGĀ-TAR. 3, 78. नदीनाम् RV. 8, 83, 11. सिन्धोः 10, 155, 3. Hip. 1, 2. MBH. 1, 5854, 3, 8147, 8, 2381. R. 2, 32, 37. VARĀH. BRH. S. 2, 4, 16, 10. MĀRK. P. 23, 92. RĀGĀ-TAR. 3, 345, 358. Spr. 1807. PĀNĀT. 226, 14. सलिलस्य ÇAT. BR. 3, 6, 2, 4. TS. 7, 5, 2, 2. KĀTH. 33, 5. स्वर्गपारं तित्तिर्षुः MBH. 1, 4647. युद्धपारं तित्तिर्षवः 9, 1266. प्रतरिष्ये महापारं भु-जान्यां समरोदधिम् 6, 4334. अपारे भव नः पारमलवे भव नः लवः 3, 4559. 7, 7831, 8, 263. अतीरिष्ये तमसस्पारमस्य (vgl. P. 8, 3, 53, 54) RV. 1, 92, 6. पारं ज्योतिस्तमःपारे व्यवास्थितम् KUMĀRĀS. 2, 58. स्वस्ति नः पिपृक्षि पार-मोसाम् RV. 3, 31, 20. हरे पारे 2, 11, 8, 10, 49, 6. अर्द्धसः 2, 33, 8. इरितस्य 10, 161, 3. AV. 1, 27, 1, 6, 133, 1, 19, 47, 2. चित्रावसो स्वस्ति ते पारमशीय VS. 3, 18, 30, 16 यो वै संवत्सरस्यावारं च पारं च वेदं स वै स्वस्ति संव-त्सरस्य पारमश्नुते AIT. BR. 4, 14. सूक्तस्य काउ. 10. ÇAT. BR. 11, 3, 5, 10. हार° (s. auch bes.) NIR. 4, 18. अभयस्य काथोप. 2, 11. finis coetus ĠHĀND. UP. 2, 13, 1. अस्य पारं न पश्यन्ति ब्रह्मवः पारचित्तकाः । एष पारं परं चैव लोकानां वेदं माधवः ॥ HARIV. 2790. प्रतिज्ञायाश्च पारं स गतः 80 v. a. hat sein Versprechen gelöst MBH. 2, 630. R. 6, 97, 9. ब्रह्मवध्यायाः MBH. 3, 10801, 5, 962, 1251. स तेषां (व्यसनानां) पारमभ्येति PĀNĀT. II, 6. कर्मणा पारमपारकर्मणाः BRĀG. P. 3, 13, 44. दुःखस्य N. 16, 18. अनवाप्यैव रो-षस्य पारम् R. GOBH. 2, 62, 1. धनुर्वेदे गताः पारम् vollkommen erlernt habend MBH. 7, 4311. HARIV. 16150. PĀNĀT. ed. ord. 49, 12. पारं संप्रा-प्य विद्यानाम् KATHĀS. 2, 2, 44, 23. श्रुतेरपि परं पारं गते लोचने doppel- sinnig Spr. 739. पूर्वजन्मान्तरदृष्टपाराः — विद्याः RAGH. 18, 49. पारं नी zu Ende bringen: वेदं व्रतानि वा पारं नीत्वा JĀGŪ. 1, 51. Das m. in fol- genden Stellen: न वाचा दुर्गमः पारः कार्याणाम् R. 6, 67, 10. पारं परं वि- क्षुरपारपारः परं परेभ्यः परमार्थद्वयी । स ब्रह्मपारः परपारभूतः परः परा-

42*